איסורא מממונא. וא"ת טפי אמן מחמירין בממונא [פ] דהא אין אנו הולכים בממון אחר הרוב ובאיסורא אזלינן בתר רובא אפי' היכא דאיכא מזקה לאיסורא כנגד הרוב ולא חיישינן שמא במקום נקב קא שחיט וי"ל דמ"מ באשת איש החמירו דמיס שאין להם סוף לא תגשא לכתחילה אע"פ שרובם מתים ועוד יש לומר דמדאורייתא לא חיישינן לשני יוסף בן שמעון אבל מדרבנן חיישינן משום לעז וממונא לא שייך לעז לכך פריך שפיר היכי פשיט מר איסורא מממונא:

מצא בחפיסה או בדלוסקמא. תימה בשלמא חפיסה הוי סימן [א] כדאמר בפרק שני (דף כח.) הוא אומר בחפיסה והיא אומרת בחפיסה יתן לו דמידע ידעה לכל מאי דאית ליה בחפיסה מנח ליה משמע [ב] דלאיתים מעלמא הוי סימן [ג] אלא דלוסקמא היכי הוי סימן הלא דרך להניח שטרות בדלוסקמא כדתניא בתוספתא דשבועות [ד] עשרה דלוסקמאות מלאים שטרות מסרתי לך י"ל דמיירי הכא שנותן בדלוסקמא עצמה סימן שאינו מודהק [ה] ולא חיישינן לשאלה לשמא השאיל לאחר ואותו הניח בו שטרות [ה] דהכי תקון רבנן דלא חיישינן כמו שתקנו [ו] להחזיר אבידה בסימן שאינו מודהק [ו] אפילו סימנין לאו דאורייתא: **סמפון שיש עליו עדים יתקיים בחותמיו.** [ז] נראה דמשמע ליה שהוא ביד המלוה מדקרי ליה שובר סמפון דביד הלוה קרי ליה שובר ולשון סמפון לשון ביטול ועוד דביד הלוה פשיטא דכשר ע"י קיום [ז]:

הדרן עלך שנים אוחזין

חיישינן לשני שוירי. אע"פ שבשוירי הילוע לנו אין בה שני יוסף בן שמעון שמא יש שוירי אחרת שיש שם יוסף בן שמעון ושם נכתב ומשליח אחר נפל: **הרי זה יחזיר.** דכיון דלא הוחזקו שני יוסף בן שמעון בעיר אחת לעיר אחרת שאינה ידועה לנו לא חיישינן: [ח] **תרדא.** [מ] **משועמם: פקע ארוח דני רב.** נשבר העמוד שבית המדרש נשען עליו: **מר אמר משום לתאי דידי פקע.** בשביל מזלי שקינא על שגדפתני: **ומר אמר משום לתאי דידי פקע.** שהשבח על דברי לבייאני בבית המדרש: **חמת.** של עור שנותנין בו יין: **עליקא דסני.** טשק"ח שהזקנים מלגיעים בה כלי תשמישן אלא יצטרכו לחפש אחריהם: **לרוכין זה בזה.** וזהו סימן שהבעלים נותנים בהם זה יכריז מציאה שטרות מלאתי וזה יאמר שלי הם ושלשה הן כרוכין הן זה בזה: **ז"מ קשר סימן.** שיש קשרים שאינן דומין זה לזה ויאמר כך וכך הוא עשוי לאי לא תימא הכי מאי סימנא איכא הכא ופשטו מינה בעלמא דקשר סימן ובעיא בעלמא היא. ומשני מהכא לא תפשוט דתני רבי חייא ג' כרוכין זה בזה הוא אגודה לכרך הוי סימן דכולי עלמא כרכי שטרא שטרא לעצמו וקושרין אותן יחד וזה כרך שלשתן יחד: **דרמו אהדדי.** השכיבן זה על זה אורכו על אורכו של חבירו: **מאי מכריז.** המוצא מאי מכריז: **מנין.** ג' שטרות וזה בא ונותן סימן שכרוכין היו יחד: **אפי' תרי נמי.** הואיל ואין צריך לבעליה לתת סימן אלא כריכתן: **דאמר רבינא.** בגמרא מעלות (לקמן דף כה.): **שטרי מכריז.** שטרות מצאתי וזה צריך שיאמר כך וכך היו וכרוכין היו הלכך דוקא תלתא אבל תרי מידע ידיע דמיעוט שטרות שתים ואין מנין סימן: **ודלמא לקיומינהו אזלי.** אבל סופר הדיינין הכותב הנפק לכל השטרות: **דלווין היו.** שפרעום והוחזקו להם: **למכתבנהו אזלי.** ומן הסופר נפל ומעולם לא לוו: **סמפון.** שובר המבטל שטר. וכל דבר המבטל דבר קרי סמפון כדאמרי' [ט] גבי קדושי אשה ומכירת עבד שהמוס קרוי סמפון מפני שמבטל את המקח: **היולא מתחת ידי מלוה.** שהוא מונח בידו ולא ביד הלוה: **ספרא אתרמי ליה.** וסבר אם יבא בעל חובי לפרעני ואני אין שטרי עכשיו בידי ואם לא יהא שובר מוכן לי לא יפרע כלום: **אפי' כתוב בכתב ידו.** שיש לומר אם לא שנפרע למה ליה למהר ולכתוב לפני פרעון הואיל ויודע לכתוב: **ואם יש עמהן סמפון.** והכא במלוה עסקינן דקתני מצא שטר בין שטרותיו כו': **כדאמר רב ספרא.** לקמן בשמעתין: **שנמצא לו.** השטר שהשובר יוצא עליו: **בין שטרותיו קרועים.** והוא אינו קרוע לפיכך סומכין על השובר שמקום השטר מוכיח על השובר שהוא אמת שאם לא נפרע לא היה נותן השטר אצל השטרות קרועין כך שמעתי. ולי נראה שנמצא השובר בין השטרות קרועין הלכך איכא למימר שנתקבל החוב והשובר הזה אין צריך למלוה הזה אצל מלוה והלוה שכח ביד זה לפיכך נתנו זה עם השטרות שאין צריכין לו דאי ס"ד מלוה כתבו להיות מוכן לו כשילקה לוה לפרעו לא נתנו עם שטרות שאין צריכין לו: **נמצא בין שטרותיו.** מתני' היא בגט פשוט (ב"ב דף קעב.) שני יוסף בן שמעון בעיר אחת ונמצא שובר לאדם אחד בין שטרותיו וכתוב בו שטרו של יוסף בן שמעון שבידי פרוע הוא והיה לו שני שטרות על שניהם: **שטרום שניהם פרועין.** שכל אחד יכול לומר על שלי נכתב שובר. ובגמרא [פ] פרכינן בלא שובר נמי הא תנן אין אחד יכול להוציא שטר מוב עליהם ומוקמינן ליה במשולשין בשטר ואין משולשין בשובר. והא הכא דיולא מתחת יד מלוה הוא: **שנמצא.** השטר בין השטרות פרועין וכל אחד אמר זהו שטר [ע] שלי: **שבועה שלא פקדנו אצא.** משנה היא בשבועות (דף מה.) יתומין מן היתומין לא יפרעו אלא בשבועה ומהו שבועתן שבועה שלא פקדנו אצא בלוואת מיתה ושלא אמר לנו קודם לכן ושלא מצינו שובר בין שטרותיו של אצא על שטר זה שיהא פרוע הא אם מצאו אמר מכינן עליה: **יפקייס בחותמיו.** קא ס"ד אם אמר מלוה לא נפרעתי ותדע שהרי לא מסרתי לידך יתקיים בחותמיו ע"פ חותמיו יתקיים אם החותמין מעידין שחתמוהו אין המלוה נאמן אבל כל כמה דלא מקיים מהימן דמאן דמפיק ליה מלוה ומלוה הא אמר פסול הוא: דשיילינן

[א] **חיישינן לשני שוירי.** תוס' ד"ה חיישינן לשני שוירי. ומתא לא זה הוא שנפל מזה (גיטין כז.). **כל מעשה ב"ד.** המוצא שטר מקויים בב"ד עליכם לעיקם לכתובין היו ומלך עליהם שלא לתנם לא עביד לקיומיה שטרא אלא מלוה לאמר שנמסר לידו דחיים שמא ימותו עדים, הרי זה יחזיר. ולא חיישינן לשמא איני זה (שם). **איסורא מממונא.** ממונא קא מאיסורא (ברכות יט:). **תרדא.** אין לב (ב"ק קה: לגירסת תדורא) שוטה בהול (ובחיים כה:) עגל (בריתות יח:). **טבעא מכריז.** מטבעות מצאתי (לקמן כה.). **שלא פקדנו אבא.** בשעת מיתה (שבועות מה.). **ושלא מצאנו בין שטרותיו.** שובר על שטר זה (שם). **ששטר זה פרוע.** שלא אמר לנו קודם לכן (שם). **סימפון שיש עליו עדים.** שובר, ולא מתחת יד לוה המשפטו, **יתקיים בחותמיו,** יעידו עדים על חתימות יחיהן **וכשר** (סנהדרין לא:).

הדרן עלך שנים אוחזין

מוסף תוספות

א. דאין דרך להניח שטרות בחפיסה. תוס' הרא"ש. ב. דאי לאו משום דידעא הוה חשיב סימן. תוס' הרא"ש. ג. ולבעל נמי מחזירין בסימן זה אפילו לגרש בו. תוס' הרא"ש. ד. [ו]אמרינן כיון שהכלי שלו השטרי חוב נמי שלו. שמע"ק בשם רבינו יהונתן. ה. ואע"ג דמשמע בפ' בתרא דיבמות [קכ:] דחיישי' לשאלה, ה"מ לענין איסורא דאין מתירין אשת איש ע"י סימן בגדי המת דשמא השאיל כליו לאחר, אבל לענין ממון לא חיישינן לשאלה, ואפי' אי חיישינן לשאלה מדאורייתא מ"מ יכולין לתקן לענין ממון שלא נחוש. פסקי הרא"ש סימן נ'. ו. וא"ת ומנלן דמיירי דיוצא מתחת ידי מלוה דילמא דיוצא מתחת ידי לוה. ר"פ. ז. דאילו כשנמצא ביד אחרים פשיטא דלא מהני כלום וכדמוכח ברישא. ריטב"א.

לעזי רש"י

טשק"א. תיק.

רבינו חננאל

חיישינן לשני שוורי, נפק רבא דק ואשכח, כל מעשה ב"ד הרי זה יחזיר. אמ' ליה רב עמרם לרבא, מתני' דקתני כל מעשה ב"ד ממונא הוא, וגט אשה איסורא, היכי פשיט מר איסורא מממונא. אמ' ליה תרגא, שטרי חליצה ומיאונין תנן, דאינון איסורא, ואיסורא מאיסורא פשטינן. פקע ארזא דבי רב, פי' נשברה קורת בית המדרש. רבא אמ' בשביל שבא לדחות דברי נשברה הקורה. ורב עמרם אמ' בשביל שבזני וקראני מורידך ריר מפי נשברה. **מצא בחפיסה.** פי' חפיסה חמת קטנה. דלוסקומה תיבה בלשון יוון. תכריך של שטרות, ג' שטרות כגון מגילה, ראש זה בזנב זה. אגודה, ג' שטרות נתונים זה על גבי זה, [ט] וכתובים כולן כרך אחד. מאי מכריז, המוצאם. מכריז הכי, מי אבדו לו שטרות. **רשב"ג אומ' אחד** מנ', כגון ראובן לוה משמעון, ועוד לוה מלוי, ועוד מיהודה, וכתב השטר לכל אחד בפני עצמו, ונמצאו עכשיו שלשתן קשורין, ודאי פרעם הלוה ולקח השטר שעליו ומן הלוה נפלו. וכן ג' שלוו מאחד ונמצאו שלשתן קשורין, ודאי מן המלוה נפלו. והוא שנמצאו מקומים, ובכתב שלשה סופרין, שאם שלשתן בכתב סופר אחד חיישינן דילמ' מן הסופר נפלו. **מצא שטר בין שטרותיו** ואינו יודע מה טיבו יהא מונח עד שיבוא אליהו. אם יש עמהן סמפון, פי' סימפון שובר או תנאים. אמ' ר' ירמיה בר אבא אמ' ר' יוחנן, סימפון היוצא מתחת ידי מלוה, אע"פ שכתו' בכת' ידו, אינו אלא כמשחק ופסול. וכל מה דאקשי עליה פריק כגון שנמצא בין שטרותיו קרועין. ת"ש. שבועה שלא פיקדנו אבא, ושלא אמ' לנו אבא, ושלא מצינו בשטרותיו ששטר זה פרוע. אמ' רב ספרא כגון שנמצא זה השטר חוב בין שטרותיו קרועין, דמוכחא מילתא דאי לאו דפרע לא הוה יהיב ליה בהדי שטרותיו קרועין, אבל בסימפון לבדו לא. ת"ש. סימפון שיש עליו עדים יתקיים בחותמיו. ופרק, אימא יתקיים במחותמיו, דשאלינן לסהדי דחתימין חזיתון דפרעיה קמייכו אי לא. ת"ש. סימפון שיש

גליון הש"ם

גמ' תרדא. עיין ב"ק דף קה ע"ב וחגיגה דף כה ע"ב:

מוסף רש"י

חיישינן לשני שוורי. ושמא לא זה הוא שנפל מזה (גיטין כז.). **כל מעשה ב"ד.** המוצא שטר מקויים בב"ד עליכם לעיקם לכתובין היו ומלך עליהם שלא לתנם לא עביד לקיומיה שטרא אלא מלוה לאמר שנמסר לידו דחיים שמא ימותו עדים, הרי זה יחזיר. ולא חיישינן לשמא מאיסורא (ברכות יט:). **תרדא.** אין לב (ב"ק קה: לגירסת תדורא) שוטה בהול (ובחיים כה:) עגל (בריתות יח:). **טבעא מכריז.** מטבעות מצאתי (לקמן כה.). **שלא פקדנו אבא.** בשעת מיתה (שבועות מה.). **ושלא מצאנו בין שטרותיו.** שובר על שטר זה (שם). **ששטר זה פרוע.** שלא אמר לנו קודם לכן (שם). **סימפון שיש עליו עדים.** שובר, ולא מתחת יד לוה המשפטו, **יתקיים בחותמיו,** יעידו עדים על חתימות יחיהן **וכשר** (סנהדרין לא:).

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה תרגא משועמס. נ"ב וכבריתות דף י"ח ע"ב פי' רש"י תרגא שוטה או עגל:

[ב] נכרכות יט: כתובות מ: מו: קדושין ג:], [ג] [זבחים כה: וש"נ], [ד] גיטין מח., [ה] [לקמן כג: כה:], [ו] [לקמן כה.], [ז] יש למחוק תיבת וכו' כאן ולקמן. דק"ס וכן ליתא בכמה כת"י, [ח] פרוענין. רש"ל, [ט] ב"ב קעב., [י] פרוענין, [כ] שבועות מה., [ל] פרוענין, [מ] פנהדרין לא:, [נ] ע' ב"ק קה: רש"י ד"ה תדורא, [ס] [כתובות מ:], [ע] [דף קעב.], [פ] עי' מהרש"א, ושי"ך חו"מ סימן סה' סקנ"ד שהלשון קצת מגומגם, [צ] וע"ע תוס' ב"ב מ: ד"ה קמ"ל, [ק] פ"ד ה"ו, [ר] לקמן מ:, [ש] בתוס' הרא"ש נוסף, את"ל,

[ט] נכרכות יט: כתובות מ: מו: קדושין ג:], [ב] [זבחים כה: וש"נ], [ג] גיטין מח., [ד] [לקמן כג: כה:], [ה] [לקמן כה.], [ו] יש למחוק תיבת וכו' כאן ולקמן. דק"ס וכן ליתא בכמה כת"י, [ז] פרוענין. רש"ל, [ח] ב"ב קעב., [ט] פרוענין, [י] שבועות מה., [כ] פרוענין, [ל] פנהדרין לא:, [מ] ע' ב"ק קה: רש"י ד"ה תדורא, [נ] [כתובות מ:], [ס] [דף קעב.], [ע] עי' מהרש"א, ושי"ך חו"מ סימן סה' סקנ"ד שהלשון קצת מגומגם, [פ] וע"ע תוס' ב"ב מ: ד"ה קמ"ל, [צ] פ"ד ה"ו, [ק] לקמן מ:, [ר] בתוס' הרא"ש נוסף, את"ל,

[ס] נכתובות מ: כתובות מ: מו: קדושין ג:], [ע] [זבחים כה: וש"נ], [פ] גיטין מח., [צ] [לקמן כג: כה:], [ק] [לקמן כה.], [ר] יש למחוק תיבת וכו' כאן ולקמן. דק"ס וכן ליתא בכמה כת"י, [ש] פרוענין. רש"ל, [א] ב"ב קעב., [ב] פרוענין, [ג] שבועות מה., [ד] פרוענין, [ה] פנהדרין לא:, [ו] ע' ב"ק קה: רש"י ד"ה תדורא, [ז] תוס' ב"ב מ: ד"ה קמ"ל, [ח] פ"ד ה"ו, [ט] לקמן מ:, [י] בתוס' הרא"ש נוסף, את"ל,

[ת] נכרכות יט: כתובות מ: מו: קדושין ג:], [א] [זבחים כה: וש"נ], [ב] גיטין מח., [ג] [לקמן כג: כה:], [ד] [לקמן כה.], [ה] יש למחוק תיבת וכו' כאן ולקמן. דק"ס וכן ליתא בכמה כת"י, [ו] פרוענין. רש"ל, [ז] ב"ב קעב., [ח] פרוענין, [ט] שבועות מה., [י] פרוענין, [כ] פנהדרין לא:, [ל] ע' ב"ק קה: רש"י ד"ה תדורא, [מ] תוס' ב"ב מ: ד"ה קמ"ל, [נ] פ"ד ה"ו, [ס] לקמן מ:, [ע] בתוס' הרא"ש נוסף, את"ל,

[פ] כפ"ע: ומתוגים כולם בכרך אחד, וכל"ל.

תלמוד בבלי מהדורת נהרדעא החדש, באדיבות הוצאת ח. וגשל, © כל הזכויות שמורות

דשיילינן להו. אם ראו הפרעון. ואם לאו נאמן המלוה לומר אבל נכתב אבל להיות מוכן לכשיפרע: **עדי קיום.** שכתבו הנפק דידיה לא מקיימי ליה אבל א"כ פרע: **סמפון שיש עליו עדים.** בעדי קיום מוקמינן לה: **יפקיים בחוסמיו.** ואפי' יוצא מתחת יד מלוה כשר: **אין עליו עדי קיום.** אבל עדים חתומין עליו: **ויוצא מתחת ידי שליש.** שאין הלוה מוציאו ולא המלוה אבל שליש שביניהם נאמן: **או שיצא לאחר חיתום שטרות.** שיצא לפניהן כשהוא כתוב בשטר חוב אחר החתימה כשר: **דהא הימניה מלוה לשליש.** דעל כרחך אין כותב שובר אבל מלוה והוא מסרו ליד השליש:

הדרן עלך שנים אוחזין

אלו מציאות. **מצא פירות מפוזרין.** נתייאשו הבעלים מהן כדאמר בגמרא והפקר הן: **מעות מפוזרות.** הואיל ואין להם סימן ניכר איאוש מיאם והוו להו הפקר. וחזו טעם כולם: **כריכות.** עומריים קטנים כמו מאלמים אלומים ומתרגמינן בירושלמי מכרכן כריכן (בראשית מז): **ברה"ר.** שהכל דשין עלייהו ואם היה סימן נקשר עליהן הרי הוא נשחם: **של נחתום.** כל ככרות הנמתומין שוין אבל ככרות של בעל הבית יש בהן סימן: **ממדינתן.** כמות שהן גזוזות כשאר כל גיזת המדינה לאפוקי הבאות מבית האומן כדקתני סיפא: **אגילי פשתן.** ריש"א בל' אשכנז ובמקומינו פופי"ר: **וגשון של ארגמן.** אמר סרוק ומשוך כמין לשון וגבוא ארגמן ומצויין הן: **מצא עיגול.** של דבילה: **אנפוריא.** בגמ' מפרש: **גמ' ומפה.** משוב פיזור: **קב.** מפוחז בארבע אמות אבל בג' אמות לא הוי פיזור וטעמא מפרש ואזיל: **אי דרך נפילה.** אם מצאם דרך נפילה שיש לדעת שלא הוצאו שם מדעת אבל נפלו: **אפילו טובא.** מקב נמי דכיון דאין בהן סימן איאוש מיאם: **ואי דרך הינוח וכו'.** ח) עתיד לחזור וליטלן: **במכנשתא דבי דרי.** בשעת אסיפת גרנות וכאן דשן בעליהן ונשאו את העיקר ונותרו אלו: **נפיש טרחייהו.** לקבצן: **בליר מהכי.** אם היה פזורן בפחות מכן: **משום דלא חשיבי.** עליה קב פירות לטרוח עליהן טורח קיבוץ של ארבע אמות: **שומשמין.** דקין מאד ויש טורח בקיבוצן יותר מחטין אבל דמיהן יקרין: ט) תמריס ורמונין גסים הן ואין טורח בקבוצן: יאוש

אלו מציאות שלו: כריכות ברה"ר. ככריכות דוקא מפליג בין רה"ר לרה"י משום דלמ"ד (לקמן כב:) סימן העשוי לידרס הוי סימן ומקום הוי סימן מיירי הכא דליכא סימן ומקום נמי לא הוי סימן ברה"ר משום דמנשתפי[א] והכא"י הוי מקום סימן וחייב להכריז ומיירי דאשכח דרך הינוח[ב] וככרות של נחתום ועיגולי דבילה אין בהם סימן והוי שלו אף ברה"י ומיירי דמצא דרך נפילה ולכך לא הוי מקום סימן וא"ת אמאי נקט כריכות דאשכח דרך הינוח טפי משאר דמיירי דרך נפילה וי"ל דכריכות אמידי דיקירי אינון לא[ג] הוה שיפלו אבל מדעת אבל כשעומד לפוס מניח לאחר ושכחם שם וככרות של בעה"ב יש להן סימן דבעלי בתים רגילים לעשות סימן בככרותיהן[ד] ולכך אפילו ברשות הרבים חייב להכריז דסימן העשוי לידרס הוי סימן ופיבורי מעות ופירות דהוי מקום סימן אף ברה"ר כדאמר[ה] לקמן משום דלא שייך בהו מנשתפי[ו] ואם תאמר כריכות ברה"ר דמיירי דרך הינוח היאך לוקחם הא אמרינן לקמן[ז] ספק הינוח לא יטול וכל שכן ודאי הינוח וי"ל דה"מ כשמצא במקום מוצנע ומשתמר דלא יטול[ח] אם אין בו סימן ואם יש בו סימן נוטל ומכריז[ט] ולמ"ד (לקמן כב:) סימן העשוי לידרס לא הוי סימן ומקום נמי לא הוי סימן מיירי בכריכות שיש בהם סימן[י] ולכך ברה"י מכריז וכרכות של נחתום ושאר דמתניתין לית בהו סימן ולכך אף ברה"י הם שלו וכרכות של בעה"ב שיש בהם סימן חייב להכריז אף ברה"ר דאין עשוי לידרס משום דאין מעבירין על האוכלין[יא] וכולה מתני' מיירי בין דרך נפילה בין דרך הינוח וא"ת כריכות אי דרך נפילה היא אם כן אינו יודע היכן נפלו וברשות היחיד אמאי צריך להכריז הא מתייאש שסבור ברה"ר נפל וי"ל דאע"פ שאינו יודע לכוין המקום יודע הוא אם נפל ברשות הרבים או ברשות היחיד:

וכמה א"ר יצחק קב בארבע אמות. צריך לומר דרבי יצחק גופיה בעי וכמה דאי גמרא בעי מאי בעי וכמה לוקי דרך נפילה ואפילו טובא כדפריך גמ' בתר הכי אבל מדברי רבי יצחק הוא[יב] ורבי יצחק לא בעי לאוקמי דרך נפילה ואפילו טובא משום דסבר כאביי דאיתא אבל מדעת לא הוי יאוש[יג] אבל מוקי לה[יד] במכנשתא דבי דרי שהיאסף שם מדעת וכה"ג איכא בפירקין (דף ל:) דבעי ולעולם אמר רב יהודה כו'[יא] דצריך לומר דרב יהודה אמר ולעולם וכן בפרק לא יאסף (נ"ב דף כב: ושם ד"ה וכמה) גבי מרחיקין מן החלונות דקאמר וכמה אמר רב ייבא כמלוא רוחב מלון[יב] (מ): **חצי קב בשתי אמות מהו.** תימה הלא קב בארבע אמות הוי נמי חצי קב בשתי אמות ומאי קמבעיא ליה וי"ל כיון דליכא אבל חצי קב יצקוט כיון שאין לו טורח לגמור אבל קב בארבע אמות יש לו טורח לנקוט הכל ואין מלקט כלל אי נמי קב בארבע אמות מרובעין הוי חצי קב בשתי אמות רוחב וארבע אמות אורך והכא בעי חצי קב בב' אמות על ב' אמות[יג]:

מהו קב בארבע אמות טעמא מאי משום דלא חשיבי ושומשמין כיון דחשיבי לא מפקר להו או דלמא משום דנפיש טרחייהו וכ"ש שומשמין כיון דנפיש טרחייהו טפי מפקר להו קב תמרי בארבע אמות קב רמוני בארבע אמות מהו קב בארבע אמות טעמא מאי משום דלא חשיבי קב תמרי בארבע אמות קב רמוני בארבע אמות נמי כיון דלא חשיבי מפקר להו או דלמא משום דנפישא טרחייהו וקב תמרי בארבע אמות וקב רמוני בארבע אמות כיון דלא נפיש טרחייהו לא מפקר להו מאי[יג] תיקו: איתמר יאוש

[א] דשיילינן להו לסהדי אי פרוע אי לא פרוע ת"ש סמפון שיש עליו עדים כשר [ב] מאי עדים עדי קיום הכי נמי מסתברא מדקתני סיפא ושאין עליו עדים פסול מאי אין עליו עדים אילימא דליכא עלויה עדים כלל צריכא למימר דפסול אלא לאו עדי קיום גופא [ג] סמפון שיש עליו עדי' יתקיים בחותמיו אין עליו עדים [ד] ויוצא מתחת ידי שליש או [ה] שיוצא לאחר חיתום שטרות כשר יוצא מתחת ידי שליש דהא הימניה מלוה לשליש יוצא לאחר חיתום שטרות נמי דאי לאו דפריע לא הוה מרע ליה לשטריה:

הדרן עלך שנים אוחזין

אלו מציאות שלו ואלו חייב להכריז אלו מציאות שלו [ו] מצא פירות מפוזרין [ז] מעות מפוזרות [ח] כריכות ברשות הרבים [ט] ועגולי דבילה ככרות של נחתום [י] מחרוזות של דגים וחתיכות של בשר וגיזי צמר הלקוחין ממדינתן ואניצי פשתן ולשונות של ארגמן הרי אלו שלו [יא] דברי רבי מאיר ר' יהודה אומר [יב] כל שיש בו שינוי חייב להכריז כיצד [יג] מצא עגול ובתוכו חרס ככר ובתוכו מעות רבי שמעון בן אלעזר אומר כל כלי אנפוריא אין חייב להכריז: **גמ'** מצא פירות מפוזרין וכמה א"ר יצחק קב בארבע אמות היכי דמי אי דרך נפילה [יד] אפילו טובא נמי ואי דרך הינוח [טו] אפילו בציר מהכי נמי לא א"ר עוקבא בר חמא [טז] במכנשתא דבי דרי עסקינן [יז] קב בארבע אמות דנפיש טרחייהו לא טרח אניש ולא הדר אתי ושקיל להו אפקורי מפקר להו בציר מהכי טרח והדר אתי ושקיל להו ולא מפקר להו בעי רבי ירמיה חצי קב בשתי אמות מהו קב בארבע אמות טעמא מאי משום דנפיש טרחייהו חצי קב בשתי אמות כיון דלא נפיש טרחייהו לא מפקר להו או דלמא משום דלא חשיבי [יח] וחצי קב בשתי אמות כיון דלא חשיבי מפקר להו קביים בשמונה אמות מהו קב בארבע אמות טעמא מאי משום דנפיש טרחייהו וכ"ש קביים בשמונה אמות כיון דנפישא טרחייהו טפי מפקר להו או דלמא משום דלא חשיבי וקביים בשמונה אמות כיון דחשיבי לא מפקר להו [יא] קב שומשמין בארבע אמות

[א] ה מיי' פט"ו מהלכות גזילה ואבידה הל' ח סמג עשין עד טוש"ע מ"מ סי' רסג סעיף ז:
[ב] ו מיי' שם פט"ז הל' ב טוש"ע שם סעיף ו:
[ג] ז מיי' שם פט"ו הל' ח טוש"ע שם סעיף ט:
[ד] ח מיי' שם טוש"ע שם סעיף ו:
[ה] ט מיי' שם הלכה יא טוש"ע שם סעיף טו:
[ו] י כ מיי' שם הלכה ח טוש"ע שם סעיף ז:
[ז] ל מ נ מיי' שם הל' יב סמג שם טוש"ע מ"מ סי' רס סעיף ז:

הגהות הב"ח

(א) תוס' ד"ה אלו וכו' אם אין בו סימן. ר"ב ע"ל דף כג סוף ע"א:

לעזי רש"י

רישט"א [רישטי"ש]. אגרודות פשתן סרוק.
פופי"ר [פופידי"ש]. אגרודות פשתן סרוק.

מוסף תוספות

א. מתגלגלת ברגלי אדם ובבגדי בהמה. רל"ש סימן ל. ב. [ומ"מ] לא יניחם שם שמא ימצאם נכרי או ישראל חש"ו ויטלם. רל"ש סימן ג. ג. לפי שאין דרך בעה"ב ללוש עיסה מרובה ואינו יכול למלא הוא לבדו תנור אחד אא"כ יהיו חמשה או עשרה בעלי בתים ומשום הכי צריכין סימנים משונים זה מזה. רביעו יוגמן. ד. דציבורי פירות לא מנשתפי וכו' ומטבעות נמי מתוך חשיבותן כל מי שמוצא אותן ראשון נוטלם. רשב"ל לקמן כב: וע"ע תוס' הרל"ש. ה. אבל דרך הינוח במקום הפקר בדבר שאין בו סימן מתיאשים הבעלים מהם. תוס' הרל"ש. ו. דברשות הרבים מידרסי ומתקלקל סימן שלהם. תוס' הרל"ש. ז. פי' אינו רשאי לעבור מעליהן אלא צריך להגביהן. תוס' לקמן כג. ח. וכאילו אמר ר' יצחק פירות מפוזרין בכמה. ריטב"ש. ט. וכדרך נפילה שלא מדעת הוא ואינו יאוש. מיוחס לריטב"ש. י. ביאוש מדעת דהיינו. מיוחס לריטב"ש. יא. שלשה ימים, והדר אקשינן היכי דמי, וכיון דקשיא ליה היכי דמי אמאי בעי מעיקרא לעולם, אלא. כ"ן. יב. והדר פריך ממתני' [והתנן ארבע אמות. כ"ן.] אע"ג דשאל וכמה. תוס' הרל"ש. יג. וכן קביים בשמונה אמות לא קאמר בשמונה על ארבע אלא בשמונה על שמונה. תוס' הרל"ש.

עין משפט נר מצוה

קעו א ב מיי' פט"ז מהלכות גזילה ואבידה הלכה ט סמג עשין לד טוש"ע מ"מ סי' סה סעיף יח:
קעז ג מיי' שם הל' ח טוש"ע שם סעיף יט:
קעח ד מיי' שם הל' י טוש"ע שם סעיף כ:
א ה מיי' פט"ו מהלכות גזילה ואבידה הל' ח סמג עשין עד טוש"ע מ"מ סי' רסג סעיף ז:
ב ו מיי' שם פט"ז הל' ב טוש"ע שם סעיף ו:
ג ז מיי' שם פט"ו הל' ח טוש"ע שם סעיף ט:
ד ח מיי' שם טוש"ע שם סעיף ו:
ה ט מיי' שם הלכה יא טוש"ע שם סעיף טו:
ו י כ מיי' שם הלכה ח טוש"ע שם סעיף ז:
ז ל מ נ מיי' שם הל' יב סמג שם טוש"ע מ"מ סי' רס סעיף ז:

הגהות הב"ח

(ח) תוס' ד"ה אלו וכו' אם אין בו סימן. ר"ב ע"ל דף כג סוף ע"א:

לעזי רש"י

רישט"א [רישטי"ש]. אגרודות פשתן סרוק.
פופי"ר [פופידי"ש]. אגרודות פשתן סרוק.

מוסף תוספות

א. מתגלגלת ברגלי אדם ובבגדי בהמה. רל"ש סימן ל. ב. [ומ"מ] לא יניחם שם שמא ימצאם נכרי או ישראל חש"ו ויטלם. רל"ש סימן ג. ג. לפי שאין דרך בעה"ב ללוש עיסה מרובה ואינו יכול למלא הוא לבדו תנור אחד אא"כ יהיו חמשה או עשרה בעלי בתים ומשום הכי צריכין סימנים משונים זה מזה. רביעו יוגמן. ד. דציבורי פירות לא מנשתפי וכו' ומטבעות נמי מתוך חשיבותן כל מי שמוצא אותן ראשון נוטלם. רשב"ל לקמן כב: וע"ע תוס' הרל"ש. ה. אבל דרך הינוח במקום הפקר בדבר שאין בו סימן מתיאשים הבעלים מהם. תוס' הרל"ש. ו. דברשות הרבים מידרסי ומתקלקל סימן שלהם. תוס' הרל"ש. ז. פי' אינו רשאי לעבור מעליהן אלא צריך להגביהן. תוס' לקמן כג. ח. וכאילו אמר ר' יצחק פירות מפוזרין בכמה. ריטב"ש. ט. וכדרך נפילה שלא מדעת הוא ואינו יאוש. מיוחס לריטב"ש. י. ביאוש מדעת דהיינו. מיוחס לריטב"ש. יא. שלשה ימים, והדר אקשינן היכי דמי, וכיון דקשיא ליה היכי דמי אמאי בעי מעיקרא לעולם, אלא. כ"ן. יב. והדר פריך ממתני' [והתנן ארבע אמות. כ"ן.] אע"ג דשאל וכמה. תוס' הרל"ש. יג. וכן קביים בשמונה אמות לא קאמר בשמונה על ארבע אלא בשמונה על שמונה. תוס' הרל"ש.

תלמוד בבלי מהדורת נהרדעא החדש, באדיבות הוצאת ח. וגשל, © כל הזכויות שמורות

דלבי נפל מינה לא מיאש. ואע"ג דהשתא מיאש אקרקי בעלמא הוא ומתמילה לא היה עומד ליאש: **ת"ש המוצא מעות בו'.** תימה כיון דכבר הקשה ממתני' דמעות מפוזרות אמאי פריך תו מהך ברייתא ורבי יצחק נמי אמאי לא אמר למלתיה אמתני' וי"ל דברייתא אלימא ליה לאקשויי דמשמע דבכל ענין הרי אלו שלו אע"ג דאיכא סימן מדמוקי טעמא (ג) שהרגיש מצויין שם ומשמע נמי אע"ג דכשזה הגביה עדיין היה בעל אבידה בבית המדרש ולא ידע שנפל מיניה (א):

ופטורות ממעשר. בגמ' פאה (פ"ח מ"ו) מוכח דוקא בהפקיר קודם גמר מלאכה פטור מן המעשר אבל אם הפקיר לאחר גמרר מלאכה [ב] שנתחייב כבר במעשר אין בכך כלום [ג] וה"נ מיירי קודם גמר מלאכה שלא נתייבשו עדיין כדמוכח בגילה פרק המניח (דף לד:) דתניא העומדין לשוטטן בשדה ולעשות מהן קליעות לא נגמר מלאכתן למעשר עד שיתייבשו ואפילו זכה בהן המוצא קודם שיתייבשו [ד] פטורות מן המעשר כדאמרינן בב"ק (דף כח.) המפקיר כרמו והשכיח בבקר ובצרו פטור מן המעשר וגבי הקדש אינו כן שאם הקדיש קודם גמר מלאכה ונפדה קודם גמר מלאכה חייב במעשר כדמוכח קצת בפרק האומר [ה](סב:)(ה):

תאנה נמי מידע ידיע דנתרא.

פירוש בשלמא לאביי תאנה מותרת כיון דרגילות היא דנתרא מעיקרא מתיאש לפי שסבור שהמוצא יקחנה כי הוא לא ידע שנפלה מן האילן אלא סבור הוא מעוברי דרכים נפלה וזיתים ובחרובין אסור דלא עבידי דנתרי אע"ג דאם היה יודע דנפלו היה מתיאש לפי שעוברי דרכים יקחו כי יתלו דנפל מעוברי דרכים השתא דלא ידע סבור שלא נפלו אסורה דהוה ליה יאוש שלא מדעת אבל לרבא דהוי יאוש אמאי אסור ומ"מ אם דין הוא לתלות [ו] בעוברי דרכים ולא בתלין שאלו אמאי אסור בזיתים ובחרובין וי"ל בדבין ולאי אין לתלות בעוברי דרכים אלא בתלין אלא שהבעלים מתיאשים לפי שסבורין שעוברי דרכים לא מעלי יורו היתירא בפירות שמוצאים ויתלוש בעוברי דרכים ומ"מ אם כן מאי פריך לרבא ניימא דזיתים וחרובין אסירי משום דאף לאחר שידעו הבעלים שנפלו לא נתיאשו לפי שיודעין שהמוצא לא יקחם שיתלה שנפלו מן האילן כאשר הוא האמת שאין לתלות בעוברי דרכים וי"ל דאם אינו מתיאשים בתאנה אמאי מותרים מיהו אית ספרים דגרסינן שאני זית הואיל וזיתו מוכיח עליו דבזה מתורץ מה שהקשינו כלומר לפי שהם תחת הזית יחשבו הבעלים שהמוצא לא יקחם לתלות בעוברי דרכים אבל תאנה עם נפילתה נמאסת פירוש בעייו ומפקירה אבל ברוב ספרים גרסינן הואיל וחזותו מוכיח עליו ואע"ג דמנתרא מידע ידעי דוכתא דאינים אינים זיזים אינים פירוש זיתים שנפלו דומין לזיתים שעומדין באילן ולפיכך אף כשידעו הבעלים שנפלו לא יתיאשו דיודעין שהמוצא לא יקחם אבל תאנה [ז] עם נפילתה נמסת כן גרסינן בערוך נמסת בלא אל"ף [ח] ואין דומין לאותן שבאילן [ט] אי נמי גרסינן נמאסת ומחמת שמתלכלכת אינה דומה לתאנה שבאילן:

מה

יאוש שלא מדעת אביי אמר לא הוי יאוש ורבא אמר הוי יאוש בדבר שיש בו סימן כולי עלמא לא פליגי דלא הוי יאוש ואף על גב דשמעיניה דמיאש (ח) לסוף לא הוי יאוש דכי אתא לידיה באיסורא הוא דאתא לידיה דלבי ידע דנפל מיניה לא מיאש מימר אמר סימנא אית לי בגויה יהבנא סימנא ושקילנא ליה בזוטו של ים ובשלולית של נהר אע"ג דאית ביה סימן רחמנא שרייה כדבעינן למימר לקמן כי פליגי בדבר שאין בו סימן אביי אמר אלא הוי יאוש דהא לא ידע (ט) דנפל מיניה רבא אמר הוי יאוש דלכי ידע דנפל מיניה מיאש מימר אמר סימנא לית לי בגויה מהשתא הוא דמיאש (י) (סימן פמג"ש ממקגט"י בכסע"ז) תא שמע פירות מפוזרין הא לא ידע דנפל מיניה הא אמר רב עוקבא בר חמא הכא במכנשתא (כ) דבזירי עסקינן דאבידה מדעת היא ת"ש מעות מפוזרות הרי אלו שלו אמאי הא לא ידע דנפל מיניה התם נמי כדרבי (ל) יצחק דאמר אדם עשוי למשמש בכיסו בכל שעה ושעה הכא נמי אדם עשוי למשמש בכיסו בכל שעה ושעה ת"ש עיגולי דבילה וכברות של נחתום הרי אלו שלו אמאי והא לא ידע דנפל מיניה התם נמי [א] אגב דיקירי מידע ידע בהו ת"ש ולשונות של ארגמן הרי אלו שלו ואמאי הא לא ידע דנפל מיניה התם נמי אגב דחשיבי משמושי ממשמש בהו וכדרבי יצחק (מ) ת"ש המוצא מעות בבתי כנסיות ובבתי מדרשות ובכל מקום שהרבים מצויין שם הרי אלו שלו מפני שהבעלים מתיאשין מהן והא לא ידע דנפל מיניה אמר רבי יצחק אדם עשוי למשמש בכיסו בכל שעה ת"ש (נ) מאימתי כל אדם מותרים בלקט משילכו בה הנמושות ואמרינן מאי נמושות וא"ר יוחנן סבי דאזלי (ס) אתיגרא ריש לקיש אמר לקוטי בתר לקוטי ואמאי נהי דעניים דהכא מיאשי איכא עניים בדוכתא אחריתא דלא מיאשי אמרי כיון דאיכא עניים הכא הנך (ע) מעיקרא איאושי מיאש ואמרי עניים דהתם מלקטי ליה ת"ש (פ) קציעות בדרך ואפילו בצד שדה קציעות (צ) וכן תאנה הנוטה לדרך ומצא תאנים תחתיה מותרות משום גזל ופטורות מן המעשר ובחרובים אסור בשלמא רישא לאביי לא קשיא אגב דחשיבי ממשמש בהו תאנה נמי מידע ידיע דנתרא אלא סיפא לרבא קשיא דקתני בזיתים ובחרובים אסור אמר רבי אבהו שאני זית הואיל וחזותו מוכיח עליו ואע"ג דנתרין זיתי מידע ידיע (ק) דוכתא דאיניש אינש הוא אי הכי אפילו רישא נמי אמר רב פפא תאנה עם נפילתה נמאסת תא שמע (ר) הגנב שנטל מזה ונתן לזה וכן גזלן שנטל מזה ונתן לזה וכן

יאוש שלא מדעת. דבר שסתמו יאוש לכשידע שנפל ממנו וכשמצאו עדיין לא ידעו הבעלים שנפל מהן: **לא הוי יאוש.** לקמיה מפרש פלוגתייהו: **דמיאש לבסוף.** לאחר שמצאו זה. וכללא דיאוש כגון דאמר ווי ליה לחסרון כיס דגלי דעתיה שנוחש מהן (ו): **באיסורא אתא לידיה.** דדבר שאינו עשוי להתיאש הוא: **זוטו של ים.** מקומות בשפת הים שדרך הים לחזור לאחוריו י' פרסאות או חמשה עשר פרסאות פעמיים ביום ושוטף מה שמונח שם והולך. זוטו לשון גודל ושירוש בלשון יווני כמו שכתבו הזקנים לתלמי המלך ואל אליה (ש) ואל זאטוטי (מגילה דף ט.): **ושלוליו של נהר.** כשהוא גדל ויוצא חוץ לגדותיו ושולל שלא ושוטף הנמצא: **רחמנא שרייה.** ולפי' בתא ליד המוצא לפני יאוש: **לקמן** (ת). בשמעתין מנין לאבידה שטפה נהר כו': **מהשתא הוי יאוש.** שהרי נפל וכשידע שוב אין דעתו עליו: **דאבידה מדעת היא.** שלא נפלו ממנו ומדעת הניחם הפקר: **עשוי למשמש.** וקודם שמצאו זה גודע לבעלים שנפלו ומוצאו: **דיקירי.** כגד משא: **סבי דאזלי אתיגרא.** זקנים עניים הולכים על משענתם בגחת ורואין כל שבולת ושבולת ולשון נמושות כמו (מ) לא ימושו (ישעיה נט) שממשמשין והולכים: **לקוטי בתר לקוטי.** לשון נמושות כמו לא ימיש (שמות יג) שנוטלין ומשין הכל מלפניהם: **ואמאי.** אי יאוש שלא מדעת לאו יאוש הוא: **נהי.** דלגבי עניים דהכא הוי יאוש מדעת שראו שהלכו בה הנמושות ומתיאשו אלא עניים דעיר אחרת עדיין לא ידעי והילך מותרין בו אלא משום כיון דלכי ידעי מיאשי הוי יאוש משעה שהלכו בו ובהיתר בא ליד זה: **קציעות.** תאנים שקוצין אותם באיזמל ומוהל שלהן זב ושוטטן בשדה ליבש: **ואפי' בלא שדה קציעות.** שדה שטוטחים בה קציעות לידע דמהנהו אתו: **מותרות משום גזל.** אע"ג דכי נפל לא ידע כיון דלכי ידע מיאש מהשתא הוי יאוש כרבא: **ופטורות מן המעשר.** כדין הפקר דהפקר פטור מן המעשר (ת): **בזיתים ובחרובים אסור.** כאביי: **בשלמא ריש לאביי.** מצי לתרוצי דמעיקרא ידע ומיאש כדמפרש ואזיל: **דקתני בזיתים ובחרובין אסור.** וסלקא דעתך משום דלא עבידי דנתרי וליכא למימר ידע דמיאש ואע"ג דלכי ידע מיאש לא הוי יאוש מהשתא: **חזותו מוכיח עליו.** מראיתו ניכר שלו מי הוא הלכך מרייה לכי ידע דנפיל לא מיאש דמימר אמר כולי עלמא ידעי דדילי ניהו ולא הפקר הן ולא שקלי להו: **עם נפילתה נמאסת.** הלכך כיון דידיע דנתרא מעיקרא מיאש משום מאיסותא דמכי נפלה לא חשיבא עליה ומפקר לה: **לא ידיע** לא גרסינן ופירוש היה משונש בספרים:

ילדן

ה) [בכתב"י לא ידע דלייאש], ו) [בכתב"י בהשתא הוי יאוש. וכ"ה ברש"י.], ז) ב"ש קיח.; ד) [לקמן כד.], ח) תענית ו: פאה פ"ח מ"ח, ט) ג' רש"ל מתיגדע וכ"ה בערוך ערך נמס, י) פ"ח קלילות מעשרות ס"ג [מ"ד] [וכן להלן גרסי' קליות רש"ל], כ) פ"אדזיתא [ועי' רש"ל], ל) [תוס' דכתובות פ"ח], מ) [לקמן כג.], נ) [שמות כד.], ס) [דף כט:], ע) ג' רש"ל ולא ימישון מהבלים קטו., פ) [חלה פ"א מ"ג], צ) [תפשנו בספרק האומר לקדושין ובספרק האומר דגיטין ולא מצאנו אף בספרק רבי ישמעאל דנמנות סו: משמע כן ותוס' ב"ל בספרק העומר בערי והיינו פרק רבי ישמעאל הנ"ל דכל הספרק מיירי בדיני עומר כמו שרגילים הסופקים לכנות פרק פחיחו נגף בשם פרק הרבים ולכאורה נ"ע על התוס' שהוצרכו לדקדק מן הגמ' והלא משנה שלימה היא פ"ד ממס' פאה מ"ח ופשט לומר שהתוספות רצו לומר שאפי' היה מחלת גדולו ביד הקדש אפ"כ מייב אם פדאו קודם מירוח והא לא שמעינן מממתני' דמצי מיירי שנגל ביד הדיוט ואח"כ הקדיש אבל מפרק ר"י הנ"ל משמע דאפי' גדל ביד הקדש נמי מייב אם פדאו קודם מירוח ותוכן זה כיון בגדל ביד הדיוט או ביד הקדש כעין זה מצינו גבי מירוח הנכרי ודוק. הערוך מתלופי גרסאות, וע"ע בפנ"י), ק) [שכתבו הכא דאין מפסידין ולא בא הריוח לידם שפיר מחלו] ר) [ועי' תוס' הרא"ש],

מוסף רש"י

זוטו של ים. לשון יס החחר לאחוריו עשר ומשם עשרה פרסאות ושוטף כל מה שמונח בדרך חזרתו וכן שמצא בכל יום. שלוליתו. כשהנהר גדל ויוצא על גדותיו ופושט (ע"ז מג.) **אדם עשוי למשמש.** ולמנות כמה בכיסו (ב"ק קיח:) **כל אדם.** אפילו העשירים (תענית ה:). **משילכו הנמושות.** בשדה, דמהלן ואילך נתיאשו אם שאר העניים, לפי שיודעין אם נשאר לקט שכחה ופאה נמושות נטלום (שם). **אתיגרי.** הולכין בגחת ומעיינין טפי, ממזיק בפלן (ב"ב ג) מתרגמא אתיגרא (שם). **לקוטי בתר לקוטי.** עני מולך בנו אחריו לידם שפיר מחלין פוסקין שאר עניים מלנקוט (שם).

מוסף תוספות

א. דמתני' איכא לאוקמי שהוא זמן ארוך שנפלו, אבל בריתא כי היכי דמוכח לקמן דאיירי בכל ענין אפ' יש בו סימן איירי נמי בכל ענין אפילו עודו בבית המדרש. שטמ"ק בשם גליון ועפ"ש. ב. שנתמרח כבר בכרי. תוס' הרא"ש. ג. כדאיתא בפ"ק דמס' פאה ונותן משום הפקר ופטור מן המעשר עד שימרח. תוס' הרא"ש. ד. אע"ג דבשעת גמר מלאכה לא הוי הפקר. תוס' הרא"ש.

ה. בראש"ש כתב: "כדתנן בפ"ק דפאה, המקדיש והפרה חייב במעשר עד שימרח הגזבר". (ועי' תמוקות הש"ס). ו. בתר רובא דעלמא. תוס' הרא"ש. ז. תלי ברובא דעלמא משום דליכא הוכחת חזותא [דהרין]. תוס' הרא"ש. ח. פי' מתמסמסת ומשתברת, ואין ניכר בה מראית שאר התאנים שבתאנה. תוס' הרא"ש. ט. ול"ג נמאסת באלף דמשמע שמחמת כן הפקירה. תוס' הרא"ש.

כאביי דיאוש שלא מדעת לא הוי יאוש. **ואמרי, ואאחר דאיתותב רבא,** הני תמרי דזיקאי, כלומ' התמרים שהפילם הרוח מן הדקל והם מושלכים בדרך, מפני מה אוכלין אותן העוברין והשבים, והנה בעליהן לא נתייאשו שלא ידעו שהפילתם הרוח. ואמ' רב אשי כיון דאיכא שקצים דשכיחי דאזלי התם ואכלי להו, אישי מיאש להו מרייהו מעיקרא, וכי האי גוונא אפ' אביי שרי. ואם היו דקלים מוחזקין ליתמי דלאו בני יאוש נינהו, או דקלים בכרכים דלא שכיחי בהו שקצים (כהוא דמיכלינהו) מיכלינהו, אסירא. יש מ' שאומרים, פי' כרכתא, דקלים הרבה שמוקפות גדר. **ומקשי רבא לאביי.** מצא מעות בבתי כנסיות ובבתי מדרשות הרי אלו שלו. ואקשי', והא דילמ' לא ידע דנפלי מיניה. ופריק הכא נמי כר' יצחק. וכן כל דבר חשוב ממשמש בכל שעה כמו המעות. **פי' נמושות,** סבי דאזלי אתיגרא. זקנים שתושי כל שמהלכין במשענת בידם, שאין בכח הן לילך הרבה, השדה שיכנסו בה ללקט לא ניחוש אחריהן כלום. **האי ראמ' מצא קצוצות,** ואפי' בצד שדה קצוצות, מותרות משום גזל, כיון שאלו הקצוצות דבר חשוב הן ממשמש בהן כל שעה, והללו אע"פ שהן בצד שדה קצוצות דמוכחא מילתא דמשדה זו הן, כבר נתייאש מהן כמו המעות. **וכן תאנה הנוטה לדרך,** התאנים שהן נופלות ממנה מיד נמאסות, לפיכך מתייאש מהן, ומותרין משום גזל. ופטורין מן המעשר, דאינו נשמר, ותנן, כלל אמרו במעשרות, כל שהוא אוכל ונשמר וגידולו מן הארץ חייב במעשרות.

ט) וכן כתב הרמב"ם בפי"ח מהל' גזילה ה"י: המוצא אבידה בזוטו של ים וכו' יצאת זו שאבודה ממנו ומכל אדם, שזה ודאי נתיאש ממנה.

הגהות הב"ח

(א) גמ' דמיאש לבסוף לא: (ב) שם במכנשתא דבי דרי עפקינן: (ג) תוס' ד"ה ת"ש וכו' שהרגיש מצויין שם. נ"ב ע"ל דף כד ע"א:

גליון הש"ם

גמ' מעיקרא איאושי. קשה לי הא נס לעניים קטנים יש להם חלק ומקרי יאוש שלא מדעת כדלקמן דף כב ע"ב ועיין בתוס' ב"ב דף קמג ע"ב ד"ה ואם ש) ועדיין צ"ע:

הגהות הגר"א

[א] גמ' אגב דיקירי. נ"ב גירסת הרא"ש דחשיבי כיון דמידי דמיכל מינהו וכן ממרוחות ומתוכות וכן בלשונות אבל גחי ואגלי כתב משום דיקירי ולא פריך גמ' מכריכות משום דהתם דרך הוצאה ונעשה אחריגא לזו ועי' תוס' (ע"ב) ד"ה אלו כו' (ועמ"ש רבינו בח"מ סי' רס"ב ס"ק ז) ש):

רבינו חננאל

איתמר. יאוש שלא מדעת, אביי אמ' לא הוי יאוש, ורבא אמ' הוי יאוש. בדבר שיש בו סימן כולי עלמ' לא פליגי דלא הוי יאוש, ואע"ג דשמעיניה לבסוף, דמיאש לבסוף, לא הוי יאוש. דכי אתא לידיה באיסורא אתא לידיה, דהא לפני יאוש הוה. כי פליגי בדבר שאין בו סימן, אביי אמ' לא הוי יאוש דלא ידע דנפל מיניה דמיאש. אבל המוצא בזוטו של ים, פי' בקרקעות הים. ובשלוליתו של נהר, פי' בתוך הנהר מקום שמי גשמים שולליים, והוא מקום שטיפתו. אע"ג דאית ביה סימן רחמנא שרייה למוצאה, דאמ' ר' יוחנן משום ר' שמעון בן יהוצדק, מניין לאבדה ששטפה נהר שהיא מותרת, שנ' כן תעשה לכל אבידת אחיך אשר תאבד ממנה ומצאתה. מי שאבודה ממנו בלבד ומצויה אצל כל אדם, [כגון] פרה ורועה בשדה וכיוצא בה, שכל הרואה אותה יכול ליטלה. יצאת זו שטשטפה נהר שאבודה ממנו ומכל אדם, הילכך הרי היא למוצאה, בין אית ליה בה סימן בין לית ליה בה סימן, דהא ודאי נתייאש הימנה (ט). וזה שהיתיר בים ובנהר, כנגדו אסור בישבה. ודייקינן מינה, מה התיריה בין אית ליה ביה סימן בין לית ליה ביה סימן, ואפ' לפני יאוש, שרי. כך מה שאסר בישבה, ואפ' לית בה סימן, לפני יאוש אסורה, ועלתא תיובתא דרבא תיובתא. והילכך נותיה דאביי ביע"ל קג"ם. י' יאוש שלא מדעת, והיל'

ירדן. וכן שאר נהרות ותנא זה על יד הירדן היה יושב: בנסיס מזוין. ומחזקה נטלה הימנו ומעיקרא ידע ומייאש: שטף נהר קוריו. של זה ומצאן אחר: הרי אלו לו. ה"ג **הרי אלו שלו מפני שנתייאשו הבעלים.** דכל שטיפת נהר [ג] כקורות עצים ואבנים הבעלים ידעו בה מיד דיש לה קול: **הא סתמא.** הא אם היתה אבידה אחרת שאין לנו לומר שידעו הבעלים לא הויא של מוצאה. קשיא לרבא: **כשיכול להציל.** ודכוותה במציאה אחרת דבר שיש בו סימן דיכול ליתן סימן וליטול מודינא דה דחייב להחזיר: **אפילו אין מרדפין נמי.** דסמכי אהלכה למחר וליומא אחרא ולא מייאשי: **ע"י הדחק.** ואם לא ימהר להציל לא ילילו הלך אין מרדפין אפקורי אפקריינהו דהא ידעו ולא הילו: **שלא מדעת.** בעלים: **וליקט.** לצורך בעל הבית: **ואם חושש.** בעל הבית ומקפיד על מה שעשה זה: **משום גזל.** שתרם תרומתו בלא רשותו: **לך אצל יפות.** היה לך ליקח אצל יפות לתת מהן לכהן: **לא הוה ידע.** אלמא כיון דלכי ידע דייחא ליה אמרינן מעיקרא נמי ייחא ליה ולענין יאוש נמי כיון דלכי ידע מייאש מעיקרא נמי הוי יאוש: **אפס גם אפס.** כן תרימו גם אתם מהכא נפקא לן [מ] שלומו של אדם כמותו לתרומה שהשליח שתרם תרומתו תרומה. וכיון דשליחות מהכא נפקא לן על כרחך שלוחכם דומיא דאתם בעינן: **אף שלוחכם לדעתכם.** שהבעלים מינוהו שליח: **לנוסחתא.** פרדס: **לא אכל.** דגזל מינהו שהבעלים לא ידעו: **אם נמצאו יפות כו'.** אלמא גלי דעתיה דייחא ליה. ה"נ גלי דעתיה דייחא ליה במה שנתן לנו: **לא אמרו לך אצל יפות.** דהוי גלוי דעת אלא לענין תרומה: **עודהו טעל עליהן.** המעלה פירותיו לגג וילך עליהן הטל: **ושמת.** בטל שילך עליהן: **הרי זה בני יוחן.** והוכשרו לטומאה מעתה ועד עולם: **נגבו.** עד שלא מצאן: **אע"פ ששמת.** עכשיו בטל שילך עליהן: אינן

מה שנתן נתן. [ט] אתיא כר' דאמר בפרק הגוזל [בתרא] (ב"ק דף קיד.) סתם גנב וגזלן הוי יאוש בעלים:

שטף נהר קוריו עציו **ואבניו.** ה"ג אם נתייאשו הבעלים הרי אלו שלו ול"ל דמיירי ביכול להציל בקל אם רודף בשעת שטיפה [א] דאי לאו הכי הוה כזוטו של יס שאבוד ממנו ומכל אדם ועל זה לא היה אומר הא סתם לא אלא שטיפה אייירי ביכול להציל בקל בשעת שטיפה ואפילו אין בהן סימן ולפי שיעבכן עקולי ופשורי ויקחם אם ואפי' יקדמו אחרים ויקחו יחזירום לו לפי שיכיר שהוא בעליו לפי שרדף מיד וס"ל דמיירי דאם לא רדף מיד בשעת שטיפה שלא יכול עוד כלל להציל כדמוכח בסיפא לפי שיקחום אחרים כשיעבכום עקולי ופשורי ולא יחזירו לפי שאין בהן סימן וה"פ אם נתיאשו הבעלים דהיינו שהיו אם בשעת שטיפה ולא רדפו [ב] ואפילו אומרים שאין מתיאשים אין בכך כלום דודאי הן מתיאשים בלבן הא סתמא שלא היו בעליה בשעת שטיפה ולא נתיאשו עד שידעו הבעלים ששטפה נהר ואז כבר אינו יכול להציל לפי שאין בו סימן לא דכשמצאן באיסורא אתא לידיה שהבעלים לא ידעו עדיין אלמא יאוש שלא מדעת לא הוי יאוש ומשני [ג] ביכול להציל אפי' אחר שטיפה כגון שיש באבידה סימן שהבעלים אינן מתיאשין כשידעו [ד] ופריך אי הכי אימא סיפא ואם היו הבעלים מרדפין כו' מאי אריא מרדפין אפילו היו בעליה אם בשעת שטיפה ולא רדפו [ה] נמי יחזיר [ו] ומשני ביכול להציל אחר שטיפה ע"י הדחק [ז] דאע"פ שיש בו סימן בטורח יכול להציל לפי שיתרחקו הרבה שהנהר מוליכן ברחוק [ח] ולכך אם היה בשעת שטיפה ואינו מרדף ודאי ממיאש כיון שעתה יכול להציל בלא דוחק ואינו מציל [ט] אבל אין הבעלים בשעת שטיפה יחזיר דכשידעו הבעלים לא יתיאשו [י] ואילו על ידי הדחק [יא] וא"ת מנלן הא סתמא מייב להחזיר דלמא נתיאשו אתא לאפוקי שהיו אם ורדפו דחייב להחזיר [יב] וי"ל דא"כ לא ליתני אם נתיאשו אלא לתני סתמא שטף נהר קוריו עציו ואבניו הרי אלו שלו דפשיטא דלא מייירי בדרפו בשעת שטיפה דהא קתני סיפא דאם היו הבעלים מרדפים מייב ואין להקשות דמלי דייק מסיפא [יג] טעמא דמרדפין הא סתמא הרי אלו שלו דלעולם נימא דהוא הדין סתמא דיחזיר ולא נקט מרדפין אלא לאפוקי שהיו הבעלים בשעת שטיפה ולא רדפו וע"י סיפא ידענן דמייירי באין יכול להציל אבל רש"י דגרס מפני שנתיאשו הבעלים משמע לישנא דפשיטא ליה דנתיאשו א"כ מרישא גופיה מצי לאוקומי דמייירי באין יכול להציל [יד] ולא היה צריך להביא סיפא ותו מנלן דהא סתמא לא דאפילו סתמא נמי מצי מייירי [טו]: **הכי** גרסינן ה"נ מסתברא דאי לא שוייה שליח ולא גרסינן ותסברא: [טז] **אם** יש יפות מהן תרומתו תרומה. דמסתמא גם מתחילה היה דעתו כן וא"ת וניימא דהשתא ודאי ניחא ליה ביפות אבל מתחילה בשעה שתרם אי הוה ידע לא הוה ניחא ליה דאין דרך לתרום מן היפות כדאמרינן לעיל (דף כא.): גבי דבר שיש בו סימן דאפילו לרבא חייב להכריז דאע"ג דהשתא מתייאש אין בכך כלום וי"ל דשאני הכא דכיון דחזיון ביה דייחא ליה השתא אמרינן נמי ייחא ליה מעיקרא משום מלוה: **ואם לאו אין תרומתו תרומה.** וא"ת דבפרק אלמנה ניזונית (כתובות דף נט: ושם ד"ה פיתם) אמרינן דסתמיה דבעל הבית הוי אחד מחמשים ואם השליח פיתם י' או הוסיף י' תרומתו תרומה דמלי א"ל בהכי אמדתיך ה"ג נימא הכי וי"ל דהתם הוי כולה שיעור תרומה ויש שתורם כך [טז] ויש שתורם כך לכך מלי א"ל כיון שלא פירשת לי בהכי אמדתיך [יז] אבל מיפות אין רגילות לתרום [יח] ולכך לא היה לו לתרום בשום ענין מהם בלא רשותו: **מר זוטרא לא אבל.** וא"ת ואמאי לא אכל האמר רבא פרק הגוזל בתרא (ב"ק דף קיט.) אריסא [יט] מדנפשיה קא זבן ויש לומר דהתם שהבית לבעל הפרדס תטול כנגד מה שנתתי להם ורב אשי לא היה מושש לזה ולכך אכל קודם שבא מרי בר איסק משום דאריס מדנפשיה קא יהיב [כא] דאין לומר שהיה סומך שיתרצה מרי בר איסק כשידע [כב] דהלכה כאביי ואע"ג דהשתא ניחא ליה מעיקרא לא הוה ניחא ליה: מיסורא

מז א מיי' פ"ו מהלכות גזילה ואבידה הל' ו טוש"מ סי' רנט:

מז ב ג ד מיי' פ"ד מהל' תרומות הל' ג:

יז ה מיי' שם הלכה ו:

יח ו (מיי' פי"ב מהל' טומאת אוכלין הלכה ב):

רבינו חננאל

גנב שנטל מזה ונתן לזה, לאו גנב הוא שגונב בסתר, אבל האי גנב דקתני גזלן הוא שנוטל בגלוי, ותרי גונוי גזלן קתני, חד גזלן וחד ליסטים מזוייני. ת"ש. **שטף** נהר קורותיו ונתנן לתוך שדה חבירו, אם נתיאשו הבעלים הרי אלו שלו. מכלל דבסתמא חייב להחזיר. ואוקימנא בשבעלין מרדפין אחריהן ויכולין להציל על ידי הדחק. ת"ש. **כיצד אמרו** תרומה **שלא מדעת** תרומתו תרומה, וכו'. אוקימנא, כגון שתרם ובא בעל הפירות ומצאו שתרם ואמ' לו למה [לא] הייתה תורם מאלו היפות, מוכחא מילתא שנתרצה[ז]. ואפיקנא, לא אמרי' כלך אצל יפות רצון בעלים הן במה שנעשה, אלא לענין תרומה בלבד, משום דמצוה היא וניחא ליה ביפה. אבל בזולתי תרומה לא, ואע"פ שאמ' לו כלך אצל יפות, משום כסיפותא הוא דאמ' ליה הכי, ואסורין משום גזל. ת"ש. **עודהו הטל עליהם** ושמח הרי הן בני יוחן.

מוסף תוספות

א. דאיירי בנהרא דמיתקיל כנהר בירים דלקמן (כד:) שיש בו מכשולות אבנים וסתימת גדר שערשים לדגים. תוס' הלמ"ש. ב. דכיון דכן מסתמא נתיאשו כיון דאין בו סימן. ריטב"ש. ג. הכי במאי עסקינן. ריטב"ש. ד. [ן]ה"פ אם נתיאשו הבעלים דשמעיניה בפירוש דאייאש, הא סתמא לא, פי' דלא שמעיניה דאייאש דאע"ג דהי' בשעת שטיפה ולא רדפו מ"מ אם לא נתיאשו הבעלים אסור דהא הם יכולים להציל השתא, ואפי' יאוש שלא מדעת ליכא. תר"פ. ה. אלא ששתקו ולא נתיאשו בפירוש. ריטב"ש. ו. דסלקא דעתין דהיינו דקאמרינן דיכול להציל בריוח. תר"פ. ז. פי' [ד]בשלא רדפו בשעת שטיפה אינם יכולים להציל בריוח אלא ע"י הדחק. תר"פ. ח. וה"פ אם נתיאשו הבעלים הרי אלו שלו, טעמא דנתיאשו פי' שידעו בתחלת שטיפה ולא רדפו. סס. ט. אין לך אדם שיוכל להציל בריוח ויניח בדעת כדי להציל ע"י הדחק. סס. י. דהא דלא הציל בריוח היינו משום דלא הוי ידע בה בתחלת שטיפה. סס. יא. ואפילו יאוש שלא מדעת לא הוי. סס. יב. אע"פ שזה הוא בסיפא, דרך לומר בסיפא בהדיא מאי דאתי מדיוקא דרישא. שטמ"ק כסס גליון (ועי' מהרש"ל). יג. איפכא. סס. יד. דמפני שנתיאשו הבעלים משמע דפשיטא דהבעלים מתייאשים. תוס' הרא"ש. טו. פי' דלמא היא גופא קמ"ל דמסתמא מייאשי. שטמ"ק כסס גליון. טז. ויש הרבה בני אדם דדרכן לתרום בעין יפה. תוס' קידושין מא: יז. ובטלה דעתך אצל דעתי למה שאמדתיך. סס. יח. כיון דאית ליה בגזרה אימור. תוס' הרא"ש. כ. שמן השותפות קודם החלוקה יהיב להו. רא"ש פיאה פ"ה אות ג'. כא. ויתן לבעלים אחרים כנגדן. רא"ש פיאה פ"ה אות ג'. כב. וה"ל כיאוש שלא מדעת בדבר שאין בו סימן דלכי ידע ודאי מייאש. ריטב"ש.

גליון הש"ס

גמ' דשויה שליח. עיין עירובין דף עא ע"א תוס' ד"ה לגו פ: שם לבוסתנא דמרי בר איסק. עיין יומא דף כא ע"ב תוס' ד"ה ר"א:

הגהות הגר"א

[א] גמ' ה"ג מסתברא. ר"ב גילסא הרמב"ם ותסברא והא אתם כו' ור"ל ואמאי צריכין לכך אצל יפות הא שלוחו כמותו אלא הב"ע כו' וכל זה לתירוץ הרבא כאן אבל ל"ל לכ"ז דמצוה שאני כמ"ש בקדושין נב ב' ועי' תוס' שם ד"ה אם כו' וא"כ ל"ל כו' ואולי לשיטתייהו שכתבו כאן ד"ה ה"ג כו' ול"ג כו' (ועמ"ש רבינו ביו"ד סי' של"ו ס"ק ע"ו) [ב]:

מוסף רש"י

אם חרושש משום גזל. אם מקפיד בעל הבית על מה שעשה ודומה לו שגזלה, אין תרומתו תרומה. דהשתא ודאי הכי קאמר אם אצלת עוד יפות מאלו היית נוחלן (קדושין נב:). אם נמצאו יפות מהן תרומתו תרומה. דגלי אדעתיה דניחא ליה ואמרינן כמאן דשויא שלים מעיקרא דמי (ערובין עא.). בין כך ובין כך. בין שיש יפות בין שאין יפות מהן (שם). תרגמה רבא אליבא דאביי. במקום אחר ובשיטו שתהא משנה זו מתורגמת לפי דבריו (סוכה יט.). אתם גם אתם. דלשיטו מדמתי אתם ואתם גם אתם לרבות שלוחכם (גיטין כג:). אלא לענין תרומה בלבד. דהא לתרוס הן עומדות אבל לענין מי שנטל לעצמו משום כיסופא הוא דקאמר ליה דלא נכסוף אבל למפרע לא ניחל (קדושין נב:).

תורה אור השלם

1 כֵּן תָּרִימוּ גַּם אַתֶּם תְּרוּמַת יְיָ מִכֹּל מַעַשְׂרֹתֵיכֶם אֲשֶׁר תִּקְּחוּ מֵאֵת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וּנְתַתֶּם מִמֶּנּוּ אֶת תְּרוּמַת יְיָ לְאַהֲרֹן הַכֹּהֵן:

במדבר יח כח

2 וְכִי יִתֵּן מַיִם עַל זָרַע וְנָפַל מִנִּבְלָתָם עָלָיו טָמֵא הוּא לָכֶם: ויקרא יא לח